

HET RIETEN DAK EN PREVENTIEF ONDERHOUD

50 jaar geleden werd er bijna geen onderhoud gepleegd aan rieten daken op het gebied van algen- en mosbestrijding. Algen kwamen bijna niet voor en mos op een rieten dak leek geen nadelige effecten te veroorzaken m.b.t. de duurzaamheid van het dak (tussen 25 tot 45 jaar voor een "normaal" pand). Dit blijkt de laatste jaren te veranderen. Het blijkt nu zo te zijn dat algen ontwikkeling, vooral wanneer deze algen een (bijna) gesloten laag vormen, deze slecht zijn voor de duurzaamheid van het dak. Een geringe investering in preventief onderhoud betaalt zich in deze gevallen terug in de vorm van een relevante levensduurverlenging van het rieten dak.

PREVENTIEF ONDERHOUD

Preventief onderhoud is voor een rieten dak altijd een goed idee geweest. Dat wil zeggen, het dak bijhouden om te zorgen dat het echte onderhoud zo lang mogelijk kan worden uitgesteld. Wanneer storm- of vogelschade optreedt, zijn hier in eerste instantie zelden grote bedragen mee gemoeid. Een scheur in het metselwerk van de nok is ook zo hersteld. Laat men dit na, dan gaat het op die plaats inwateren en is men na verloop van tijd een veelvoud van het originele reparatiebedrag kwijt. Nog afgezien van eventuele vervolgschade. De laatste jaren hoort bij het preventieve onderhoud ook de bestrijding van algen en (in iets mindere mate) mossen.

LEVENSDUUR VAN HET DAK

Het lijkt erop dat het rieten dak juist de laatste tijd meer te lijden heeft dan vroeger aan een soms plotselinge drastische achteruitgang van de conditie van het riet. Het dak slaat groen uit, blijft langer vochtig en lijkt niet meer de levensduur te halen van 25 tot 45 jaar geleden.

DE OORZAKEN

- Er worden meer panden gedekt in een boomrijke omgeving (bomen veroorzaken schaduw en luwte, de droogtijd van het riet neemt toe).
- De daken zijn minder specifiek voor een rieten dakbedekking ontworpen (vlakker en/of met meer riet onvriendelijke details, het gevolg: minder natuurlijke trek over het dak)
- De samenstelling van de lucht en neerslag is anders (meer stikstof, minder zwavel, de lucht is schoner en voedselrijker, vooral algen profiteren hiervan).
- De groei omstandigheden van het riet zijn gewijzigd (voedselrijker milieu, hierdoor groeit het riet sneller maar kan het ook minder duurzaam worden).
- Het in toenemende mate aanvullend isoleren van woningen (inclusief de rieten daken). (Het dauwpunt schuift naar binnen, het dak kan vocht van binnenuit te verwerken krijgen.)
- Het schroefdak droogt theoretisch langzamer dan het traditionele gebonden dak (in de praktijk is er echter geen duidelijk verschil in duurzaamheid te meten tussen de traditionele "open constructie" en de gesloten constructie).

DE GEVOLGEN

Wanneer het preventief onderhoud niet inspeelt op bovenstaande gewijzigde omstandigheden haalt een aantal daken niet meer de "normale" levensduur voor het rieten dak van 25 tot 45 jaar. Of deze levensduur kan alleen nog gehaald worden ten koste van grote instandhoudingskosten.

HET MECHANISME VAN AANTASTING

Een dak wordt niet meer of langer nat dan vroeger. Maar door de voedselrijkere neerslag zullen zich meer (en sneller) algen op het dak vestigen. Deze algen zorgen op hun beurt dat het dak iets langer vochtig blijft, wat nog meer algen tot gevolg heeft. Indien dan niet op tijd corrigerend wordt opgetreden zal het dak in plaats van mooi grijs bruin al snel een minder fraaie groene kleur aannemen.

Op zich is dit niet schadelijk, de algen en mossen halen hun voedsel uit de lucht en gebruiken het rieten dak enkel als ondergrond om zich op te hechten. De algen en in iets mindere mate de mossen vormen zo echter gemakkelijk een afsluitende laag die het verdampende oppervlak snel terugbrengt. De droogtijd van de buitenzijde van het rietpakket kan door deze laag snel toenemen. Door de langere tijd dat het riet vochtig is zullen de algen en mossen zich nog weer sneller kunnen ontwikkelen. Een zich zelf versterkend proces. Onder het met algen begroeide oppervlak ontstaat hierdoor een gunstig klimaat voor schimmels. Voornamelijk zachtrot schimmels (ook witrot genoemd) uit de Mycena familie doen het dan goed. Deze schimmels zijn in staat om in een geschikt micro klimaat zich zeer snel door een dak te verspreiden. In tegenstelling tot de algen en de mossen leven de schimmels wel van het riet. Witrot schimmels breken lignine af, het bestanddeel van riet wat de stengel sterkte en stijfheid geeft. Bruinrot schimmels breken cellulose af, het hoofdbestanddeel van riet.

Het eindresultaat is dat een met algen overtrokken dak zonder (preventief) onderhoud dan zelfs binnen 10 jaar kan vergaan. Vervolgens heeft het dak toch na 5 tot 15 jaar een grote opknapbeurt nodig zodat het dak daarna nog eens vijf tot tien jaar mee kan gaan (in het gunstigste geval). Dan is de potentiële levensduur echter nog steeds te kort. Een rieten dak goed gedekt moet 25 tot 45 jaar mee kunnen.

DE OPLOSSING

Ervaringen met algen- en mosbestrijding leveren zeer goede resultaten volgens het principe:

Houdt het dak zo schoon mogelijk, dan blijft het dak ook zo droog mogelijk.

Hoe droger het dak, des te groter de duurzaamheid.

Wat in een specifiek geval de beste onderhoudsstrategie is kan het beste in overleg met de eigen rietdekker worden bepaald. Dit is namelijk mede afhankelijk van alle overige factoren die gezamenlijk de totale duurzaamheid van het rieten dak bepalen. Voor een gering bedrag kan doorgaans het dak in een goede conditie worden gehouden. Dit bedrag wordt op het anders noodzakelijke groot onderhoud en op de levensduur van het dak zonder meer terug verdiend. Het betere uiterlijk gedurende deze levensduur is een extra bonus. Worden algen niet op tijd bestreden moet men uiteindelijk een veelvoud uitgeven voor groot onderhoud.

BOMEN

Ook bomen en struiken rond het huis moeten binnen de perken gehouden worden. Ze geven schaduw en belemmeren de drogende werking van de wind. Vuistregel: als een boom drupt, mogen de druppels zeker niet op het rieten dak terecht komen. Zelfs schaduw van een boom op een dak heeft al een duidelijke negatieve invloed. Bladeren en dennennaalden moeten tenminste eens per jaar worden verwijderd.